

Kom terug vreugde, hier 7

I Koorts 19

II De reis 55

III Pablo 101

Het kind 146

Kom terug vreugde, hier

Er was een drogisterij op het eiland. Zij was er nooit binnen geweest, maar wel zo vaak langs gefietst dat ze nu niet behoefde te zoeken. De man achter de toonbank keek meteen op toen ze haar fiets tegen de etalage zette. Zij liep naar de deur, hij legde de pen waarmee hij aan het schrijven was neer. Terwijl zij de winkeldeur opende, kwam hij al achter de toonbank vandaan en toen de deur dichtviel, precies na het metalige ‘klek’ dat de grote etalageruit even deed trillen, stelde hij de vraag: ‘Kan ik u helpen?’

‘Ik zoek een luchtje.’

‘Voor u zelf?’

‘Nee, voor mijn man.’

Naadloos sloten hun zinnen op elkaar aan, alsof iemand het zo gecomponeerd had. Perfect past deze man in zijn winkel, constateerde ze toen hij haar voorging naar een schap tegen de rechterzijwand. Hij was niet jong meer maar ook nog niet oud. Midden op zijn schedel was hij kaal, maar niet blotebillerig: gezicht en schedel waren even bruin. Hij

maakte een gezonde indruk zonder dat de gedachte zich opdrong dat hij daar veel moeite voor deed. Hij hoefde niet eindeloos rondjes om het eiland te rennen of urenlang naakt in een duinpan te liggen. Hij had er altijd zo uitgezien en je wist niet of hij dat te danken had aan het feit dat hij drogist was, of dat hij drogist geworden was omdat hij er zo uitzag.

Zij stroopte de linkermouw van haar windjack op; hij schroefde de dop van een flesje los. Zij hield hem de binnenkant van haar pols voor; hij drukte de hals van het flesje ertegenaan. Terwijl zij de pols naar haar gezicht bracht, schroefde hij het flesje weer dicht. Ze snoof, en snoof nog eens.

‘Te zoet.’

‘Te zoet,’ zei hij en hij zette het flesje weer terug.

Het ritueel herhaalde zich, maar nu op haar andere pols met een ander flesje. Weer ademde ze diep in, maar weer vond ze de geur niet prettig. Deze groene vloeistof deed een poging op pas gemaaid gras te lijken. En was daar niet in geslaagd. Afkeer creëerde hij in plaats van een gelukzalige herinnering. Dom was het en verkeerd om de geur der geuren te willen nabootsen. Ze schudde haar hoofd; de drogist zette ook dit flesje terug.

Zo ging het enige tijd door, tot ieder plekje op allebei haar armen tot aan de ellebogen toe naar iets roken. Naar iets waar zij Max hoe dan ook niet naar wilde laten ruiken. Bevond ze zich niet in de verkeerde winkel, was die inval van een week geleden

wel zo briljant? ‘Wat was het,’ vroeg zij de drogist, ‘waar mannen vroeger naar roken, toen je al deze merken nog niet had? Vroeger roken alle mannen hetzelfde. Zo’n witte fles met een zeilschip erop. Een windjammer.’ De drogist greep naar een rode verpakking en haalde er een forse witte fles uit. ‘Old Spice bedoelt u,’ zei hij.

‘Ja, Old Spice. Zo rook mijn vader voor hij op Axel overging.’ Als een bedelaar hief zij haar laatste onbevleete plek, haar handpalm, naar hem op. Nog voor de fles de huid raakte, wist ze het al: ‘O nee, zo rook dansles.’

Zo rook die lange jongen. Hij was de enige die je, wanneer hij met je danste, stijf tegen zich aan drukte. Het was alsof zijn vingers zich om je ribben haakten, alsof je op slot zat. In de pauze, wanneer de jongens op een rij stoelen aan de ene kant van het zaaltje zaten, en de meisjes op een rij aan de overkant – de glanzende parketvloer als een waterplas tussen hen in –, in de pauze beklagden alle meisjes zich over hem. Op een dag had zij ook aan de klaagzang mee willen doen. ‘Wat zo vervelend is,’ had zij gezegd, ‘is die prop, die zakdoek die hij de hele tijd in je lies drukt. Waarom vouwt hij ’m niet op? Stopt hij ’m niet in de zak van zijn jasje?’ Haar woorden werden herhaald, en herhaald. De meisjeskant van de dansleszaal was steeds roder geworden, en ten slotte kronkelde de rij van het lachen als een Chinese draak.

Weer hoorde ze de drogist een merk noemen. Gedachteloos knikte ze en strekte haar hand naar hem uit.

Hij legde zijn hand, ter ondersteuning, onder de hare en drukte het flesje een paar maal in haar huid. Pas toen hij de dop weer op het flesje schroefde, drong tot haar door om welk merk het ging – Axel. De drogist was uitgeschoten, er stond een plasje in de palm van haar hand. Het walmde haar tegemoet. ‘Nee, nee,’ zei ze, en voor ze wist wat ze deed had ze de vloeistof al aan de rug van haar rechterhand afgeveegd, ‘zo rook mijn vader. Ik wil niet dat mijn man naar mijn vader ruikt.’

Vaders, echtgenoten, dat lag al zo ingewikkeld. Maar dit laatste zei ze niet tegen de drogist, tenslotte waren zij vreemden, hoe intiem hun gebaren ook mochten zijn. En ook vertelde zij hem niet dat haar vader in het laatste stadium van zijn ziekte, vlak voor hij stierf, hele flesjes Axel over zich heen had gegoten. Dat de geur van de dood en de geur van Axel voor haar één waren.

Mooie, strakke, witte letters op een glimmend zwarte verpakking: Tigre. Ze wees ernaar, de drogist aarzelde. ‘Ook zoet,’ zei hij, ‘en erg kostbaar.’

‘Ik wil toch even ruiken.’

De enige plek die nog in aanmerking kwam nu haar beide handen naar Axel roken, was de neus zelf. Ze greep al naar het flesje, maar de drogist overhandigde het haar niet. Hij hield het op veilige afstand

van haar gezicht, alsof hij bang was dat zij zijn kostbare Tigre in één teug op zou snuiven. Ze boog zich over het flesje heen en ademde diep in.

‘Lekker. Leerachtig. Nee, houtachtig.’

Ze vroeg wat Tigre kostte, hij noemde de prijs. Ze keek naar het flesje. 30 ml stond erop.

‘Je doet er natuurlijk heel lang mee,’ zei ze met een vragende blik naar de drogist.

‘Dat ligt eraan hoe vaak uw man het gebruikt.’

Zo vaak als we vrijen, dacht ze. Twee, drie jaar geleden, toen we nog vol goede moed probeerden een kind te verwekken zou het in een vloek en een zucht op geweest zijn, maar tegenwoordig...

‘Alleen als we uitgaan,’ zei ze.

Ze knikte naar het flesje: ‘Nog even ruiken, voor de zekerheid.’ Eindelijk durfde hij het haar te overhandigen. Ze drukte de hals van de flacon tegen haar rechterneusgat, snoof, en kon niet beslissen. Ze deed een tipje Tigre op een vingertop en boorde die in zowel het rechter- als het linkerneusgat. Ze vroeg om de verpakking en las die gretig alsof het de achterflap van een boek was. ‘He likes it. She likes it.’ Dat gaf de doorslag. Het stond er, vanzelfsprekend als een boom in het bos. Hij zou zich op het mos neerleggen, zij zou zich op het mos neerleggen. Ze zouden elkaar aankijken en tegelijk een hand uitstrekken. Hij vindt het lekker. Zij vindt het lekker. Hij wil het. Zij wil het.

‘Pakt u maar in,’ zei ze.

Met Tigre nog in haar neusgaten fietste ze naar

het vakantiehuis terug. De dorpsstraat door, rechts-af langs het kerkhof, het bos in. Het was kouder dan op de heenweg, de zon stond lager. Het geel en het rood van de bladeren was nu doffer, bestorven. Meer papier dan natuur. Alsof één lucifer het bos in as kon leggen. He likes it. She likes it. Als zij bij hun eerste omhelzing zijn geur afstotend had gevonden, was het bij die ene keer gebleven. Waarom moest zij hem dan nu ter gelegenheid van hun tiende trouwdag zo nodig anders laten ruiken.

Ze zette haar fiets tegen het zwart geteerde, houten huis, schopte in het gangetje haar rubberlaarzen uit en liep de keuken in. Max stond met een theedoek voor, waarvan hij twee punten in zijn broek had gestopt, bij het fornuis. Grote gebaren maakte hij wanneer hij aan het koken was, en veel lawaai. Het was alsof hij achter een drumstel zat: de deksels van de pannen waren voortdurend in beweging. Soms slaakte hij ook een kreet, van pijn, waarna hij naar de kraan rende.

‘Geslaagd?’ riep hij nu, hard boven het gesis uit.

‘Ja.’

‘Goed geslaagd?’

‘Ik vind van wel.’

‘Wat zeg je?’

‘Ik vind van wè-hel.’ Ze opende een kast en verborg het pakje achter een torenhoge stapel diepe borden. Alles in dit vakantiehuis leek berekend op gezinnen, op grote gezinnen.

Zij vroeg Max te beloven zijn nieuwsgierigheid te

bedwingen; hij beloofde het. Haar toon was die van een moeder, de zijne die van een kind. Maar toen ze haar laarzen weer aantrok, waren zij, bleek, al van rol gewisseld.

‘Ben je voor het donker terug?’ vroeg hij. ‘Gisteren bleef je zo lang weg. Ik wil vroeg eten.’

‘Wat maak je?’

‘Ben je verkouden?’

Ze gaf geen antwoord. Zelfs als ze diep ademhaalde, kreeg zij de geur die in de keuken hing niet door de Tigre heen. Zij stond al buiten toen hij haar met een muts en wanten achternakwam.

Een weg door de duinen aflopen, de zee ruiken nog voor je hem hoorde – er was niets dat tegen die sensatie op kon. Daarom kwam ze hier, of op andere waddeneilanden, zeker twee keer per jaar. Nu rook ze alleen het trouwdagcadeau. Het zat in haar neus met een strik eromheen.

Op het hoogste punt van het duin, daar waar je de zee voor het eerst zag, stond ze gewoontegetrouw even stil. Anders was dit altijd de vervulling van een verlangen waarmee zij leek te zijn geboren, vandaag deed het haar niets. Dat daar moest de zee zijn. Het zag eruit, bewoog, en klonk als zee. Maar rook naar kapsalon. Julia trok de rits van haar windjack hoger op en stopte haar handen diep in haar zakken. Ze liep de weg naar het strand af met het gevoel een bioscoop binnen te lopen.

‘Dag mevrouw.’

‘Dag mevrouw.’

‘Dag mevrouw.’

De kinderen van het buurhuis kwamen haar tegemoet met emmers, scheppen en een rode bal. Ze vroegen of ze nog eens televisie mochten komen kijken, die van hen was alweer kapot. ‘Natuurlijk,’ zei zij, ‘maar geen ge-mevrouw alsjeblijft, ik heet Julia.’ De kinderen knikten en liepen verder. Het was haar niet ontgaan dat zij hen in verlegenheid had gebracht. Altijd wanneer zij een poging deed ergens bij te horen, vergrootte ze de afstand. Iemand die gewend was met kleine kinderen om te gaan, een moeder, zou het bij ‘mevrouw’ hebben gelaten.

De asfaltweg ging over in rul zand. Iedere pas was nu een klus. Het kostte haar moeite haar hoofd omhoog te houden. Armoedig was het om een man niet gewoon naar zichzelf te laten ruiken; treurig om je zo aan kinderen op te dringen. Ze dwong zichzelf in een straf ritme te blijven lopen, als ze stilstond zou ze gaan huilen.

Pas toen ze schel geblaf hoorde, keek ze op. Een jonge, zwart-wit gevlekte hond kwam haar kant op rennen. Ze trok haar want uit en strekte haar hand al naar hem uit, maar vóór de hond bij haar was werd hij teruggesnuwd: ‘Kom terug, Joy, hier!’ Julia trok haar want weer aan. Kom terug, vreugde, hier – toepasselijker woorden voor haar stemming had ze zelf niet kunnen bedenken.

Eindelijk zette zij voet op het beter begaanbare gedeelte van het strand. De ribbels leken net bergen, haar laarzen de laarzen van Gulliver. Hier ging het lopen veel lichter. Dat zij nog altijd voornamelijk naar beneden keek, en nauwelijks om zich heen, merkte Julia toen zij plotseling aan de rand van een wijde kom zeewater stond, te diep om doorheen te waden. Na daaromheen gelopen te zijn, bereikte zij het laatste stuk strand, dat in zee overliep en vlak en hard was. Hier was veel meer te zien. Er lagen schelpen en scherven van schelpen, en aangespoelde kwallen. En een kwal die, toen zij er met haar voet tegen stootte, de doorschijnende groene bodem van een wijnfles bleek te zijn.

De man of de zon. Zij wist niet wie zij het eerst zag, wiens schoonheid haar het eerst trof. Hij liep door het water, een paar meter uit de kust liep hij door de koude oktoberzee. Zijn handen om een stevige stok die in het water stak, zijn rug iets gebogen, alsof hij kracht zette, sneeuw schoof. Was het Alain, of was het hem niet?

Drie zomers geleden had ze hem hier in een café ontmoet. Ze stond aan de bar, pakte een glas wijn aan, draaide zich om – en zag hem. Hij had een verse snee op zijn jukbeen, de randen begonnen al blauw te worden. ‘Wat is er met jou gebeurd?’ vroeg ze en ze drukte haar glas in zijn hand. Er was iets in zijn blik waardoor ze naar hem bleef kijken. Ze vond hem niet zielig, het kwam niet door de wond

zelf, maar door wat die klap met hem gedaan had. Hij zag er, ze kon er geen ander woord voor bedenken, zo schoon uit. Niet ver hiervandaan hadden ze 's nachts in een duinpan gevreeën – het was halve, wassende maan geweest.

In de weken daarna was ze iedere dag wel een keer het eiland rond gelopen, had de ingewikkeldste trajecten afgelegd in de hoop hem tegen te komen. Vlak voor en na het eten fietste ze langs alle terrassen. Een paar keer per avond ging ze het café binnen waar ze hem de eerste keer had ontmoet, informeerde of hij al geweest was, liet briefjes voor hem achter, en schoot op de verkeerde mannen af. Aan de precisie, de gedetailleerdheid waarmee ze tegen Max loog had ze pas echt gemerkt hoe verliefd ze was. Na die ene keer had ze hem nooit meer gezien.

De zon moest nog twee of drie zonnen zakken voor ze onder was. Een diep oranje cirkel, daarna een stuk lucht, en daaronder een oranje baan licht. Die streep licht leek naar de man in zee te wijzen. Liep naar de man in de zwarte opgerolde broek en het overhemd dat zij, overal behalve hier, zeegroen genoemd zou hebben. Of liep de man naar het licht, schreed hij over een looper naar de zon? Man, zon – ze benadrukten elkaars schoonheid, ze waren elkaars uitroepteken. Julia stond stil en keek, en kon niet ophouden met kijken.

Toen hij uit het water kwam, zag zij hoe bruin zijn benen waren. Aan de stok zat een breed net,

voorzichtig liep hij ermee naar een emmer die bij een fiets stond. Een echtpaar, mensen met knickerbockers en rode wollen kousen aan, was eerder bij hem dan zij. Ze bogen zich over het net. Julia bleef van een afstand staan kijken, hopelijk vertrokken ze gauw.

‘Het zal wel moeilijk zijn,’ hoorde zij de knickerbockerman vragen, ‘precies te weten waar ze zitten.’ Op het moment dat het antwoord kwam, toen Julia aan de stem van de man uit zee, aan zijn ‘Nee’ hoorde dat hij een vrouw was, op hetzelfde ogenblik viel, tijdens het legen van het schepnet in de emmer, het haar van de vrouw over haar schouders; zij veegde haar hand af aan haar broek, pakte het dikke haar, draaide het een slag, en stopte het weer in de kraag van haar overhemd. ‘Je loopt de zee in, en dan voel je ze tegen je enkels opspringen.’ Het echtpaar knikte bewonderend. Keek huiverend naar de bruine, blote benen waar nu zand aan kleefde, naar de blote hals en armen, wenste de vrouw ‘veel succes en een goede vangst’, en liep door.

De vrouw ging door met sorteren. Ze graaide met haar hand in de emmer; zo nu en dan gooide ze een garnaal terug in zee. Tijdens één zo’n krachtig gebaar, toen haar arm op het hoogste punt was, zag ze Julia. De vrouw groette, Julia groette terug en kwam dichterbij.

‘Ik dacht dat garnalen roze waren,’ zei Julia nadat ze een blik in de emmer had geworpen. ‘Hebben ze

altijd deze kleur?’ Ze keek de vrouw vragend aan en vroeg zich af of die zag dat ze eigenlijk een heel andere vraag stelde: of het goed was dat zij, Julia, haar rubberlaarzen uittrok, en haar sokken. Haar windjack, trui, muts, en wanten op het strand achterliet; of het goed was dat zij haar broekspijpen oprolde, en haar plaats achter het net in zee innam.

De vrouw pakte een garnaal uit de emmer, en legde hem op haar vlakke hand.

Julia haalde haar hand uit haar zak, en trok haar want uit.

Op het moment dat haar ontblote hand vlak bij die van de ander was om de garnaal te pakken, zag Julia de neus van de vrouw, alleen haar neus, heel even bewegen. De neusgaten verwijdden zich, als pupillen. En keken naar Julia’s hand – de Axelhand.

Snel stopte Julia de geur van haar vader weer in haar zak, maar het was al te laat. De vrouw gooide de garnaal weer terug in de emmer. Ze groette beleefd, pakte het net en liep richting zee.

Julia wilde iets tegen haar zeggen maar wist niet wat. De enige zin die ze zichzelf in gedachten over het geruis van de zee heen hoorde roepen was: kom terug, vreugde, kom hier.